

ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИЙ ТУРИЗМ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У статті розглянуто особливості лікувально-оздоровчого туризму в Хмельницькій області. Визначено сутність поняття “лікувально-оздоровчого” туризму. Проаналізовано наявні ресурси, необхідні для розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Хмельницькій області. Визначено переваги та чинники, що впливають на розвиток лікувально-оздоровчого туризму в цьому регіоні. Дослідження перспектив розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Хмельницькій області.

Ключові слова: туризм, лікувально-оздоровчий туризм, лікувально-оздоровчий туризм Хмельницької області.

Постановка науково-практичної проблеми, актуальність і новизна дослідження. Лікувально-оздоровчий туризм є важливою галуззю господарства. Ця галузь туризму заснована на використанні природних ресурсів для збереження та покращення здоров'я туристів. Україна має великі можливості для розвитку туризму, пов'язаного з лікувальним та оздоровчим відпочинком. В нашій країні є значні природні ресурси, такі як море, гори, ліси та мінеральні джерела, які можуть бути використані для лікування та оздоровлення туристів. У деяких регіонах України, зокрема в Карпатах, Поліссі, Одесі вже розвинутий лікувально-оздоровчий туризм.

Актуальність лікувально-оздоровчого туризму полягає в тому, що він дозволяє покращити здоров'я туристів, а також стимулює розвиток малого та середнього бізнесу в місцях, де розташовані курорти. Це сприяє збільшенню зайнятості та підвищенню рівня життя населення в цих регіонах. Крім того, розвиток лікувально-оздоровчого туризму може допомогти зменшити залежність від імпорту лікарських засобів та збільшити експорт мінеральних вод та інших природних ресурсів.

Туризм є галуззю з позитивною динамікою розвитку в світі, що свідчить про його сталість як суспільного явища. В Україні особливе місце займає розвиток внутрішнього туризму, особливо актуальним він буде в післявоєнний час. Саме розвиток внутрішнього туризму задовольнить попит туристів та сприятиме надходженню коштів у місцеві бюджети, створенню та збереженню робочих місць.

Аналіз останніх публікацій за темою дослідження. Лікувально-оздоровчий туризм є однією з галузей туризму, що розвивається найшвидше. Туристи їдуть в іншу країну або регіон, щоб відвідати місцеві спа-центри, лікувальні заклади та інші заклади для відновлення здоров'я. Часто, оздоровчо-лікувальний туризм передбачає використання природних лікувальних ресурсів (мінеральні води, грязі, кліматичні

фактори тощо), медичних процедур та спеціалізованих засобів відпочинку. Останніми роками спостерігається збільшення попиту на такий вид туризму. Дослідження з лікувально-оздоровчого туризму охоплюють широкий спектр тем, включаючи економічні, соціальні, культурні та медичні аспекти. Дослідження в галузі лікувально-оздоровчого туризму на сьогоднішній день активно ведуться в багатьох країнах світу. Останні публікації в цій галузі зосереджуються на наступних питаннях:

1) Ефективність та безпека лікувально-оздоровчих процедур із застосуванням природних лікувальних ресурсів та медичної техніки;

2) Визначення основних факторів, що впливають на якість лікувально-оздоровчого туризму, таких як медичний персонал, якість медичних послуг, доступність медичної техніки та обладнання, якість транспортних засобів тощо;

3) Розвиток нових форм лікувально-оздоровчого туризму, наприклад, екологічного туризму з використанням здорового харчування та активного відпочинку;

4) Вивчення ринку лікувально-оздоровчого туризму, його особливостей та перспектив розвитку;

5) Визначення особливостей організації лікувально-оздоровчого туризму в різних регіонах світу.

Лікувально-оздоровчий туризм досліджували у своїх працях науковці: О. О. Бейдик, М. В. Вачевський, В. Ф. Кифяк, В. Д. Дехтяр, О. О. Любіцева, М. П. Мальська, М. Й. Рутинський та інші. Складові рекреаційного комплексу Хмельницької області у свої роботах описували: І. І. Ковтунік, І. М. Шоробура.

Викладення основного матеріалу. Лікувально-оздоровчий туризм – це сучасне явище, яке зародилося в давні часи. Людина завжди намагалася користуватися природними ресурсами для поліпшення свого здоров'я, а з винайденням транспорту та розвитком туризму цей процес став доступнішим для більшої кіль-

кості людей. Історія лікувально-оздоровчого туризму розпочалася в давні часи, коли людина звернула увагу на лікувальні властивості природних ресурсів. Люди використовували мінеральні води, глини, гарячі джерела та інші природні ресурси для лікування різноманітних захворювань. У середньовіччі люди відвідували купальні та лазні, де вони мали можливість лікувати різні хвороби та знайомитися з іншими людьми.

У 18-19 століттях лікувальні курорти стали популярними серед багатих людей, які могли дозволити собі сплачувати за розкішні готелі, медичні процедури та інші послуги. Наприкінці 19 століття було засновано перші лікувальні курорти в Європі та США, що зробило лікувально-оздоровчий туризм доступнішим для більшої кількості людей. У 20 столітті лікувально-оздоровчий туризм став дуже поширеним, і з'явилися нові форми цього виду відпочинку. Наприклад, екологічний туризм, спортивний туризм та інші. Лікувально-оздоровчі курорти стали популярними серед туристів, які шукали можливості для відновлення свого здоров'я та відпочинку. На сьогоднішній день лікувально-оздоровчий туризм є важливою галуззю туризму в усьому світі. Цей туризм є дуже популярним у багатьох країнах Європи. Завдяки своїм природним властивостям, багатому культурному спадку, розвиненій медичній інфраструктурі та здоровому способу життя, Європа займає провідні позиції у цій сфері.

Однією з найбільш відомих країн, що пропонує лікувально-оздоровчі послуги, є Швейцарія. Курорти, розташовані в Швейцарських Альпах, пропонують різноманітні лікувальні процедури, такі як таласотерапія, фізіотерапія та інші, а також курорти з медичними центрами, які спеціалізуються на лікуванні хвороб серця та інших захворювань. Іспанія також славиться своїми курортами, які знаходяться на узбережжі Середземного моря, а також на Канарських островах та Балеарських островах. Багато курортів в Іспанії пропонують різноманітні програми з відновлення здоров'я, спеціальні дієти та фітнес-програми. Франція також відома своїми курортами, які спеціалізуються на лікуванні захворювань дихальних шляхів та шкіри. Курорти знаходяться на південному сході країни, в регіонах, таких як Прованс, Кот-д'Азур та Лангедок-Руссільйон. Німеччина також має розвинену медичну інфраструктуру, яка спеціалізується на лікуванні різних захворювань. Більшість курортів розташовані на південному заході країни, де є гарні природні умови.

Поняття “лікувально-оздоровчий ту-

ризм” не має однозначного трактування. Оздоровчо-лікувальний туризм є видом туризму, який зосереджений на покращенні здоров'я туристів, які мають певні проблеми зі здоров'ям. Це можуть бути люди з різними захворюваннями, які потребують спеціальної медичної допомоги, або люди, які просто хочуть підтримувати своє здоров'я та займатися профілактикою. Оздоровчо-лікувальний туризм може включати: лікувальні процедури, фізичні вправи, йогу, медитацію та інші форми активного відпочинку. Також, це можуть бути курорти, де туристи можуть пройти курс лікування, підготовчі курси перед операцією, реабілітаційні процедури після операції та інші процедури, які допоможуть покращити здоров'я.

Оздоровчо-лікувальний туризм може бути корисним для людей з різними захворюваннями, такими як: хвороби серця, легеневі захворювання, нервові та психічні захворювання та інші. Лікувальні процедури та інші активності допомагають зменшити симптоми захворювання, збільшити міцність та відчуття добробуту.

В Хмельницькій області також є потенціал для розвитку цієї галузі. Область має багатий природний потенціал, а також історичні та культурні пам'ятки, які можуть бути використані для створення курортів та покращення здоров'я туристів.

Актуальність лікувально-оздоровчого туризму в Хмельницькій області полягає в тому, що це може бути одним з ефективних способів розвитку регіону. Це може допомогти залучити інвестиції та підвищити рівень зайнятості в області. Крім того, розвиток лікувально-оздоровчого туризму може збільшити популярність Хмельницької області серед туристів та привести до зростання доходів від туризму. Однією з переваг Хмельницької області є наявність мінеральних джерел та лікувальних грязей. Ці ресурси можуть бути використані для створення лікувальних центрів, де туристи зможуть пройти курси лікування та оздоровлення. Також, область має потенціал для розвитку екологічного туризму, наприклад, організації піших та велосипедних маршрутів у лісових масивах та національних парках. Хмельниччина володіє величезним різноманіттям і запасами мінеральних вод (Рис. 1) [1].

Основний вид бальнеологічних ресурсів – це мінеральна, природна вода, що має лікувальні властивості внаслідок підвищеного вмісту біологічно-активних компонентів [2]. Сукупність багатокомпонентних органічних та хімічних речовин, газового складу та мікрофлори визначають їх оригінальність та надзвичайно

високу бальнеологічну активність під час лікування хвороб та виведення з організму

радіонуклідів [6].

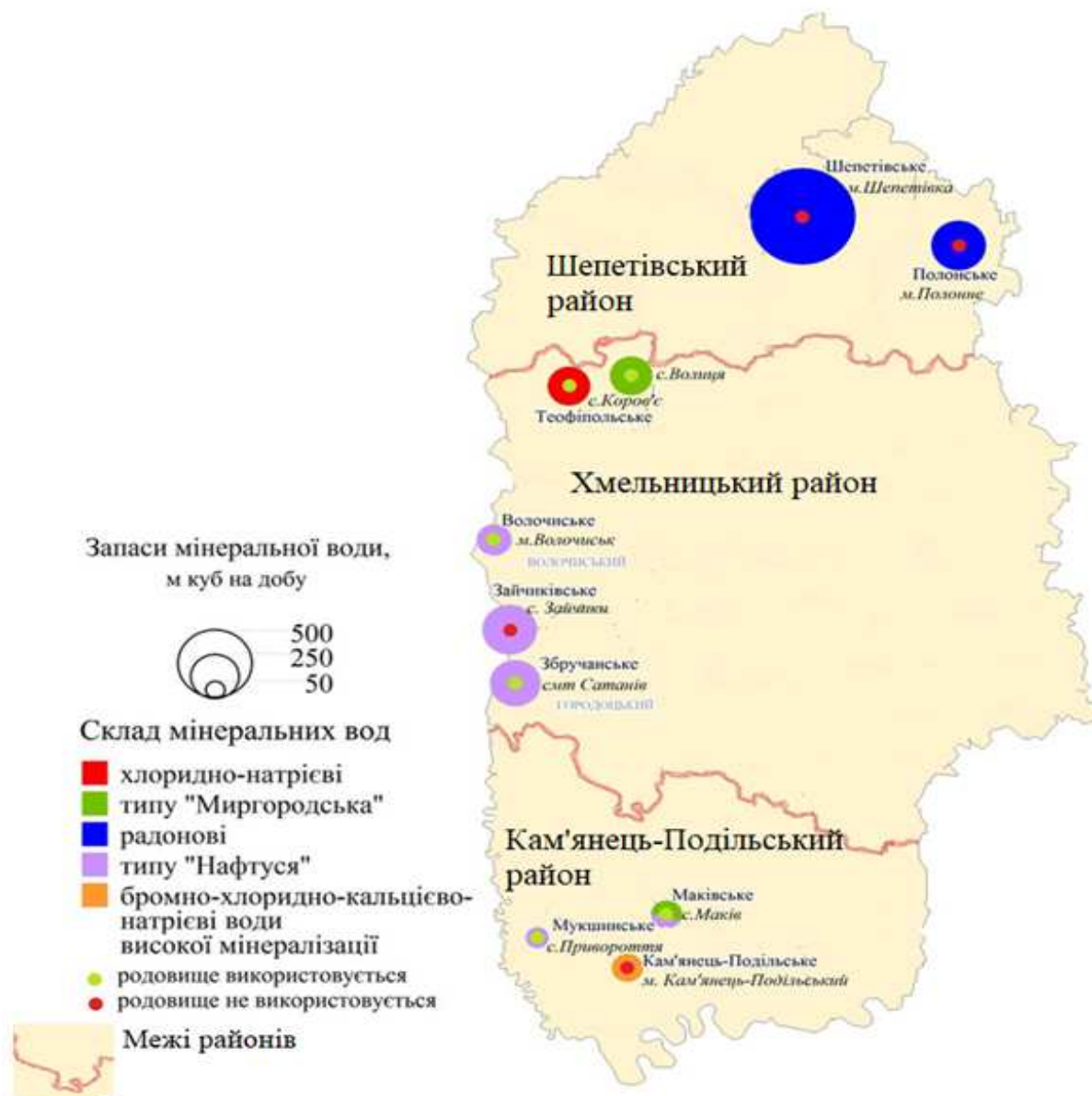

Рис. 1. Найбільші родовища мінеральних лікувальних вод Хмельницької області

Хмельницька область має мінеральні води шести груп: слабо мінералізовані з підвищеним вмістом органічної речовини типу "Нафтуса", хлоридні натрієві малої мінералізації без специфічних бальнеологічних компонентів типу "Миргородська", хлоридні натрієві бромні води високої мінералізації, хлоридні кальцієво-натрієві бромні слабкі розсоли, слабомінералізовані радонові, слабомінералізовані вуглекисло-радонові. Природні столові води є гідрокарбонатними різного катіонного складу [10].

Офіційно-визначені запаси цих мінеральних вод становлять 1155 м³/добу, також затверджені Державною комісією з запасів корисних копалин – 732 м³/добу [4].

На території області знаходяться поклади мінеральних лікувальних вод, які можна використовувати у лікуванні різних захворювань,

що описані в (таблиці 1) [5].

На території Хмельницької області діє 12 санаторіїв бальнеологічної спеціалізації, які можуть одночасно прийняти понад 3000 туристів. Більшість з них використовують мінеральні води і лікувальні грязі. Рівень інфраструктури та комплекс послуг бальнеологічних курортів Хмельницької області різний. Найбільше санаторіїв та закладів розміщення біля Збручанського родовища мінеральних вод у смт. Сатанів. На цьому родовищі діє чотири санаторії ("Товтри", "Збруч", "Берізка", "Арден Палац"), чотири готелі та більше десяти закладів розміщення приватного сектору. Всього тут понад 850 ліжко-місць. Заклади розміщення та готелі пропонують відпочивальникам багато додаткових послуг [8].

Бальнеологічні ресурси Хмельницької області

Назва родовища	Запаси	Склад	Розташування	Санаторії	Лікувальні властивості
Теофіпольське родовище мінеральної води	190 м ³ на добу 190 м ³ на добу	хлоридно-натрієвий типу Миргородська	с.Коров'є с.Волиця-Польова Теофіпольський район	санаторій “Колос”	для лікування шлунково-кишкового тракту
Полонське родовище мінеральної води	300 м ³ на добу	Радонова	м. Полонне	проектується санаторій “Полонь”	Захворювання опорно-рухового апарату
Шепетівське родовище мінеральної води	900 м ³ на добу	Радонова	м. Шепетівка	Не використовується	Захворювання опорно-рухового апарату
Мукшинське родовище мінеральної води	70 м ³ на добу	типу “Нафтуса”	с. Привороття Кам'янець-Подільського району	Санаторій “Лісова пісня”	Урологія, гастроентерологія, ендокринологія
Маківське родовище мінеральних вод	43 м ³ на добу 60 м ³ на добу	типу “Нафтуса”, Миргородська	с.Маків Дунаєвецького району	санаторій “Україна”	кишково-шлункового тракту, сечостатевої системи, органів опору та руху, порушення обміну речовин, гінекологія
Кам'янець-Подільське родовище мінеральних вод	100 м ³ на добу	Бромно-хлоридно-кальцієво-натрієвими води високої мінералізації	м. Кам'янець-Подільський	Не використовує вико	Захворювання опорно-рухового апарату
Збручанське родовище мінеральних вод	257 м ³ на добу	типу “Нафтуса”	смт Сатанів Городецького району	Санаторно-оздоровчі заклади курорту Сатанів	Урологія, гастроентерологія, ендокринологія
Зайчиківське родовище мінеральних вод	288 м ³ на добу	типу “Нафтуса”	с. Зайчики Волочиського району	Не використовує вико	Урологія, гастроентерологія, ендокринологія
Волочиське родовище мінеральних вод	144 м ³ на добу	типу “Нафтуса”	м. Волочиськ	Санаторій “Райдуга”	Захворювання кишково-шлункового тракту, урологія гастроентерологія, ендокринологія

На території курортної зони м. Сатанів відкрився новий санаторно-курортний комплекс ARDEN PALACE Medical Resort&SPA – це унікальний санаторно-курортний комплекс, що знаходиться на території національного природного парку “Подільські Товтри”. Відмінна інфраструктура, що відповідає європейським стандартам, новітнє обладнання та номери високого класу [7]. Базовим для лікування в санаторії “Арден Палац” буде прийом мінеральної води “Збручанська”, бромні хлоридно –

натрієві розсоли для зовнішнього і внутрішнього застосування, лікувальних грязей (зелена і блакитна глини), заняття спортом. Санаторій спеціалізується на лікуванні кардіологічних захворювань з широким застосуванням лікувальних вод, спеціальних водних процедур, лікувальної фізкультури, кліматолікування і теренкури. Санаторій пропонує відпочивальникам лікування та послуги СПА (масаж, косметологічні послуги, мінеральні ванни), соляну кімнату та інше. На території діє ресторан, басейн [7].

На базі Маківського родовища мінеральних вод діє санаторій “Україна”, який розрахований на 325 ліжко-місць. На базі санаторію є власний бювет. Заклад має власну лікувальну та діагностичну базу, штат лікарів та медичного персоналу, послуги СПА (масаж, косметологічні послуги, лікувально-фізкультурний центр, кардіологічний кабінет).

На базі Волочиського родовища мінеральних вод діє санаторій “Райдуга”, що має понад 100 ліжко-місць. Також, можна розміститися в готелі та інших місцях розміщення. Відпочивальникам пропонується лікування та послуги СПА [3].

На базі Мукшинського родовища є санаторій “Лісова пісня”. Його спеціалізація - дитяче оздоровлення [9]. На базі Теофіпольського родовища є санаторій “Колос”. У Шепетівському районі знаходяться одні з найбільших в області запаси мінеральних вод. Це джерело має слабко-солону гідрокарбонату складову з високим вмістом магнію та кальцію. Вода з цього джерела використовується для лікування захворювань шлунково-кишкового тракту, центральної та периферичної нервової системи, а також при хворобах кістково-м'язової системи.

Бальнеологічні санаторії Хмельницької області мають достатню інфраструктуру та задовільний рівень сервісу, надають основні та додаткові послуги.

У літній період року в Хмельницькій області є багато цікавих занять для оздоровлення туристів. Область має чимало красивих та зелених місць, де можна провести час активно. Одним з популярних напрямків літнього відпочинку в Хмельницькій області є відпочинок на воді. На території області знаходяться багато річок та ставків, де можна поплавати, поїздити на водному велосипеді, катамарані, зробити спуск на байдарках або просто побути на пляжі. На території області є багато історичних місць, всі вони знаходяться в екологічно чистих районах та мальовничих місцевостях, там цікаво прогулятися або поїздити на велосипеді. Ще одним варіантом літнього відпочинку можуть бути екскурсії до культурних та історичних пам'яток. Наприклад, у Хмельницькій області є багато замків, які досі збереглися. Можна відвідати водоспади на території області. Іншим цікавим місцем для відпочинку є місто Кам'янець-Подільський, яке відоме своєю давньою фортецею. В місті можна провести час на огляді визначних пам'яток та прогулятися по старовинних вуличках.

Серед позитивних аспектів розвитку лікувально-оздоровчого туризму в області слід виділити, що оздоровчо-лікувальний туризм може мати позитивний вплив на територіальну громаду, де він розвивається. Розвиток цієї галузі може привести до залучення інвестицій та підвищення рівня зайнятості в тих територіальних громадах, де є можливості для розвитку курортів та інфраструктури для оздоровчо-лікувального туризму, збільшити надходження до бюджету.

Окрім всіх позитивних аспектів, розвиток лікувально-оздоровчого туризму в Хмельницькій області також має свої виклики. Найбільш важливою проблемою є недостатня інфраструктура та обмежена доступність курортів для широкої громадськості. Також, існує проблема недостатньої реклами та популяризації лікувальних санаторіїв.

Висновки. Лікувально-оздоровчий туризм в Хмельницькій області має великий потенціал для розвитку. Область має багаті природні ресурси, які можуть бути використані для створення нових курортів і спа-центрів. До того ж, область знаходиться в зоні клімату з м'якими зимами та теплими літами, що створює можливості для розвитку різних видів лікування та оздоровлення. Хмельницька область вже має деякі курорти, які спеціалізуються на лікуванні різних захворювань, таких як захворювання серця та судин, респіраторні захворювання та інші. Однак, для того, щоб зробити область більш привабливою для туристів, необхідно розвивати нові напрямки, такі як фітнес-туризм, туризм для відновлення психічного здоров'я та інші. Одним з ключових елементів розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Хмельницькій області є підвищення якості медичних послуг. Для того, щоб залучити більше туристів, необхідно створити високоякісні медичні центри, які використовують найновіші методи лікування та діагностики. Також, важливо забезпечити належний рівень сервісу та комфорту для туристів, що забронюють проживання в курортних комплексах. Ще одним фактором, який може сприяти розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Хмельницькій області, є рекламна кампанія. Необхідно залучити більше інвесторів.

Перспективу подальших наукових розвідок вбачаємо у розробці ефективних механізмів залучення інвестицій у покращення інфраструктури бальнеологічних курортів Хмельницької області з урахуванням досвіду зарубіжних країн.

Література:

1. Архієреєв С. І., Баранова В. В. Варава К. М. (2019). Розвиток бальнеологічного туризму в Україні. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія "Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм"*. Вип. 9. 153-163. Doi: 10.26565/2310B9513B2019B9B19.
2. Білецька Г. А. (2008). Рекреаційні ресурси мінеральних вод Хмельницької області. *Довкілля та здоров'я*. № 4, 28–31.
3. Волочиск. Санаторій "Райдуга". URL : <https://www.raduga-volochisk.info/> (дата звернення: 28.01.2023)
4. Долинська О. О. (2016) Бальнеологічні ресурси Хмельницької області. *Географія і туризм*. Вип. 37. 110–119.
5. Долинська О. О. (2022) Туристичний потенціал використання бальнеологічних ресурсів Хмельницької області. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка*. Сер. Географія. Тернопіль : Тайп, 2022. Вип. 1. (52). 153–158.
6. Колесник Е.О., Бабов К.Д. (2005) Мінеральні води України. К.: ВО "Купріянова". 560.
7. Медичний центр "Арден Палац". URL : <https://arden-palace.com/> (дата звернення: 20.01.2023)
8. Сатанів. Бальнеологічний курорт. URL : <http://www.sataniv.info/> (дата звернення: 16.02.2023).
9. ТОВ Санаторій "Лісова пісня" (Дитячий заклад оздоровлення та відпочинку "ЕКО ЛЕНД"). URL : <http://lisovapisnia.com.ua/> (дата звернення: 05.02.2023).
10. Фоменко Н. В. (2007). Рекреаційні ресурси та курортологія: навчальний посібник. Київ: Центр навч. літ-ри. 312.

References:

1. Arkhiereiev S. I., Baranova V. V., Varava K. M. Development of balneological tourism in Ukraine. *Bulletin KhNU of V. N. Karazin. International Relations. Economics. Country Studies. Tourism (IRECST) Vol. 9* 153-163. Doi: 10.26565/2310B9513B2019B9B19. (In Ukrainian).
2. Biletska H. A. Recreational resources of Khmelnytskyi regional mineral waters. *Environment and health*. № 4, 28–31. (In Ukrainian).
3. Volochysk. Sanatorium "Raiduha". URL : <https://www.raduga-volochisk.info/> (In Ukrainian).
4. Dolynska O. O. Balneological resources of Khmelnytskyi region. *Geography and tourism*. Vol. 37. 110–119. (In Ukrainian).
5. Dolynska O. O. (2022) Tourist potential of using balneological resources of Khmelnytskyi region. *Scientific notes of the Ternopil national pedagogical university named after Volodymyr Hnatyuk*. Ser. Geography. Ternopil: type, 2022. Issue 1. (52). 153–158. (In Ukrainian).
6. Kolesnyk E. O., Babov K. D. Mineral waters of Ukraine. K. : VO "Kupriyanova". 560. (In Ukrainian).
7. Medical Center "Arden Palace" URL : <https://arden-palace.com/> (In Ukrainian).
8. Sataniv. Balneological resort. URL : <http://www.sataniv.info/> (In Ukrainian).
9. Sanatorium "Forest Song" (Children's health and recreation institution "ECO LAND"). URL : <http://lisovapisnia.com.ua/> (In Ukrainian).
10. Fomenko N. V. Recreational resources and balneology: a textbook. Kyiv: Center for Education. lit. 312. (In Ukrainian).

Abstract:

Olesia DOLYNSKA. MEDICAL AND HEALTH TOURISM OF KHMELNYTSKYI REGION, CURRENT STATE AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Health tourism is an important branch of economy for many countries of the world, including Ukraine. This industry of tourism is based on the use of natural resources to preserve and improve the health of tourists. Ukraine has great potential for the medical tourism development. Our country has rich natural resources such as the sea, mountains, forests and mineral springs that can be used for the treatment and health of tourists. In some regions of Ukraine, such as the Carpathians, Polissia, Odesa, medical and health tourism is already developed. The relevance of health tourism lies in the fact that it allows improving the health of tourists, and also stimulates the development of small and medium-sized businesses in the regions where the resorts are located. This contributes to increasing employment and raising the standard of living of the population in these regions. In addition, the development of medical tourism can help reduce dependence on imported medicinal products and increase the export of mineral waters and other natural resources. Tourism is an industry with positive development dynamics in the world, which indicates its stability as a social phenomenon. In Ukraine, a special place is occupied by the development of domestic tourism, which will be especially relevant in the post-war period. It is the development of domestic tourism that will satisfy the touristic demands and contribute to the inflow of funds into local budgets, the creation and preservation of jobs.

Khmelnitskyi region has many structural components of recreational resources, being a recreational region with many profile recreation. Medical tourism is one of the fastest growing tourism industries in the world. The basic idea is that tourists travel to another country or region to visit local spas, medical facilities, and other facilities to restore health and spiritual well-being. Often, health and medical tourism involves the use of natural healing resources (mineral waters, mud, climatic factors, etc.), medical procedures and specialized means of recreation. Medical tourism is a modern phenomenon that originated in ancient times. People have always tried to use natural resources to improve their health, the invention of transportation and the development of tourism made this process available to more people. The history of health tourism began in ancient times, when people began to use the healing properties of natural resources. Even in ancient times, people used mineral waters, clays, hot springs and other natural resources to treat various diseases. Khmelnytskyi region also has potential for the development of this industry. The region has rich natural potential, as well as historical and cultural attractions, which can be used to create resorts and improve the health of tourists. The relevance of health tourism in Khmelnytskyi region is that it can be one of the effective ways of developing the region. This can help attract investments and increase the level of employment in the region.

In addition, the development of health tourism can increase the popularity of Khmelnytskyi region among tourists and lead to an increase in income from tourism. One of the advantages of Khmelnytsky region is the presence of mineral springs and healing mud. These resources can be used to create treatment centers where tourists can take courses of

treatment and recovery. Also, the region has potential for the development of ecological tourism, for example, the organization of hiking and cycling routes in forest areas and national parks. Khmelnytskyi region has huge diversity reserves of mineral waters.

Also, many promising deposits of mineral waters are concentrated here. On the territory of the region there are deposits of mineral waters that can be used in the treatment of various diseases. Medical tourism in Khmelnytskyi region has great potential for development. The region has rich natural resources that can be used to create new resorts and spas. In addition, the region is located in a climatic zone with mild winters and warm summers, which creates an opportunity for the development of various types of treatment and recovery. In Khmelnytskyi region there are already resorts specializing in the treatment of various diseases, such as diseases of the heart and blood vessels, respiratory diseases and others. However, in order to make this region more attractive for tourists, it is necessary to develop new directions, such as thalassotherapy, fitness tourism, mental health recovery tourism and others.

Key words: tourism, therapeutic, health-improving tourism, therapeutic tourism of Khmelnytskyi region.

Надійшла 24.02.2023р.